

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/321,Wystawa-Zolnierze-wykleci-Antykomunistyczne-podziemie-na-Rzeszowszczyznie-po-1944.html>
08.04.2026, 04:23

Wystawa „Żołnierze wyklęci. Antykomunistyczne podziemie na Rzeszowszczyźnie po 1944 roku”.

Dnia 15 maja br. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dębicy odbyło się otwarcie wystawy „Żołnierze wyklęci. Antykomunistyczne podziemie na Rzeszowszczyźnie po 1944 roku”, przygotowanej przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Rzeszowie.

Podczas otwarcia wystawy pracownik rzeszowskiego Oddziału IPN Ryszard Ziobroń wygłosił prelekcję, w której przedstawił sylwetki wybranych działaczy Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” związanych z ziemią dębicką.

Ekspozycja dotyczy działalności antykomunistycznej konspiracji niepodległościowej. Chcieliśmy zwrócić uwagę zwłaszcza na Zrzeszenia WiN, które powstało na bazie Armii Krajowej po jej rozwiązaniu, a także na Narodowe Zjednoczenie Wojskowe (NZW). Wyeksponowaliśmy szczególnie postaci członków IV Zarządu Głównego WiN, zamordowanych „w majestacie prawa” w 1951 r.; zaprezentowaliśmy także działaczy terenowych Zrzeszenia.

Ponadto można obejrzeć zdjęcia oddziałów NZW: Józefa Zadzińskiego „Wołyniaka”, Adama Kusza „Garbatego”, Stanisława Pelczara „Majki”, a także oddziału Antoniego Żubryda „Zucha”. Cykl fotografii przedstawiających aresztowanie w lutym 1959 r. jednego z ostatnich żołnierzy oddziału „Wołyniaka” – Michała Krupy „Wierzy” – można uznać wręcz za dramatyczny fotoreportaż.

Nasza wystawa po raz pierwszy prezentuje fotografie wykonywane bezpośrednio po egzekucjach, pochodzące z archiwum Delegatury Urzędu Ochrony Państwa w Rzeszowie (m.in. zdjęcia poegzekucyjne „Żubryda” i jego żony Janiny).

Kilkaset fotografii i fotokopii dokumentów udostępniły Instytutowi Pamięci Narodowej muzea, archiwa, stowarzyszenia kombatanckie oraz osoby prywatne. Zdjęcia współczesne przedstawiają nekropolie, miejsca straceń działaczy niepodległościowych oraz poświęcone im tablice pamiątkowe.

Ekspozycja była dotychczas prezentowana w muzeach i instytucjach kulturalnych Przemyśla, Krosna, Tarnobrzega, Dukli, Brzozowa, Jarosławia, Kolbuszowej, Nowej Dęby, Sanoka, Leżajska i Rudnika nad Sanem, w konkatedrze w Lubaczowie i w łódzkim Oddziale IPN. W Dębicy można ją oglądać do 9 czerwca. Serdecznie zapraszamy do skorzystania z tej możliwości.